

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Ing. Mgr. Jozef Kovalík

Využitie mobilného telefónu a grafického editora vo vyučovaní náboženskej výchovy

Osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe

Prešov
2015

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11,
850 01 Bratislava

Autor OPS/OSO: Ing. Mgr. Jozef Kovalík

Kontakt na autora: CZŠ sv.Jána Krstiteľa, Ul.9.mája 740/7, 083 01 Sabinov,
j.kovalik@hotmail.com

Názov OPS/OSO: Využitie mobilného telefónu a grafického editora vo vyučovaní
náboženskej výchovy

Rok vytvorenia OPS/OSO: 2015
XIII. kolo výzvy

Odborné stanovisko vypracoval: Mgr. Zuzana Čigášová

Za obsah a pôvodnosť rukopisu zodpovedá autor. Text neprešiel jazykovou úpravou.

Táto osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe/osvedčená skúsenosť odbornej praxe bola vytvorená z prostriedkov národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov.

Projekt je financovaný zo zdrojov Európskej únie.

Kľúčové slová

náboženská výchova, grafický editor, mobilný telefón, e-mail, informačno-komunikačné technológie, internet, počítač, Sväté písmo, evanjelium, symbol, modlitba

Anotácia

Cieľom predkladanej osvedčenej pedagogickej skúsenosti je navrhnúť možnosti a spôsoby využitia mobilného telefónu a grafického editora na hodinách náboženskej výchovy. Osvedčená pedagogická skúsenosť ponúka konkrétne námety na začlenenie aktivít s využitím vyššie uvedených nástrojov informačno-komunikačných technológií v jednotlivých fázach vyučovacej hodiny pri témach, ktoré vychádzajú z učebných osnov náboženskej výchovy v 5. ročníku základnej školy.

Akreditované programy kontinuálneho vzdelávania

Využívanie informačno-komunikačných technológií vo vyučovaní	44/2010 – KV
Využívanie IKT na hodinách anglického jazyka	148/2010 – KV
Odkaz sv. Cyrila a Metoda a jeho implementácia v edukačnom procese	1037/2013-KV
Školský projekt s aplikáciou misie sv. Cyrila a Metoda	1056/2013-KV

OBSAH

ÚVOD	5
1 PRINCIPIÁLNE VÝCHODISKÁ PRE ZAVÁDZANIE INFORMAČNO – KOMUNIKAČ- NÝCH TECHNOLOGIÍ DO VYUČOVACIEHO PROCESU.....	7
1.1 Koncepčné zámery vlády Slovenskej republiky.....	7
1.2 Nástroje informačno – komunikačných technológií a možnosti ich využitia v edukačnom procese	8
2 VÝUČBA PREDMETU NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA V ŠKOLÁCH	13
2.1 Charakteristika a cieľ predmetu	13
2.2 Obsah učiva	14
2.3 Postupy a charakteristika výučby predmetu	14
2.4 Informačno-komunikačné technológie a ich miesto v organizačnej štruktúre vyučovacej jednotky	15
3 VYUŽITIE MOBILNÉHO TELEFÓNU A GRAFICKÉHO EDITORA V UČEBNÝCH OSNOVÁCH NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY V 5.ROČNÍKU ZÁKLADNEJ ŠKOLY.....	19
ZÁVER	35
ZOZNAM PRÍLOH	38

ÚVOD

Fascinujúci svet informačno-komunikačných technológií sa stal bežnou súčasťou nášho každodenného života a dotýka sa všetkých vekových kategórii. Otvára široký priestor pre vzájomnú komunikáciu, šírenie a sprostredkovanie informácií, na možnosti získavania a prezentácie vedomostí a poznatkov a na ďalšie iné aktivity.

Zdá sa, že predovšetkým mladým ľuďom je svet informačno-komunikačných technológií veľmi blízky. Táto skutočnosť ponúka učiteľovi výbornú príležitosť v edukačnom procese využívať prostriedky informačno-komunikačných technológií na jeho modernizáciu, na aktivizáciu žiakov a na sprostredkovanie obsahu vyučovania novým, netradičným a pre žiakov zaujímavým spôsobom.

Jednotlivé nástroje informačno-komunikačných technológií poskytujú učiteľovi v rámci vyučovacej hodiny z didaktického hľadiska bohatý priestor na motiváciu, ak ich zaradí na začiatok vyučovania, na osvojenie učiva v spojení s výkladom, na uvoľnenie žiakov po väčšej pracovnej záťaži, na upevnenie učiva preberanej témy v závere vyučovania, na kontrolu osvojeného učiva.

Počítačové technológie uľahčujú prácu učiteľovi pri príprave vyučovacích hodín, nakoľko umožňujú vytvárať výučbové materiály nielen v textovej podobe, ale umožňujú tiež využívať aj zvuk, obraz, fotky, video a podobne. Okrem toho ich veľkou výhodou je to, že v počítačoch sa dá uložiť a uchovávať obrovské množstvo materiálov v elektronickej podobe, s ktorými možno ľahko manipulovať a uložené dáta sa dajú kedykoľvek upraviť, aktualizovať, prípadne zverejniť na internete. Pre žiakov zase prinášajú možnosť pomocou počítača riešiť samostatné úlohy a výučba sa stáva pre nich oveľa atraktívnejšou.

Vyššie uvedené skutočnosti sa dotýkajú všetkých vzdelávacích oblastí a predmetov, náboženskú výchovu nevynímajúc. S novým systémom vzdelávania sa v rámci tohto predmetu zmenila štruktúra učebných osnov. Dôraz sa kladie na žiaka a rozvoj jeho kompetencií, ktoré sú potrebné pre jeho osobný život a život v spoločnosti. Pri plnení náročnej úlohy, ktorá z toho vyplýva pre učiteľa náboženskej výchovy, môžu byť nástroje informačno-komunikačných technológií pre neho veľmi dobrým pomocníkom.

Deti aj mládež vidíme v súčasnosti najčastejšie s mobilom v rukách, ako uprene, bez záujmu o okolie, doňho pozerajú, vytúkávajú na displeji správy a komunikujú so svojimi kamarátmi. Mobilný telefón sa stal veľmi obľúbeným prostriedkom ich komunikácie. Zdieľajú na sociálnych sieťach fotografie a videá z udalostí, ktoré prežívajú, radi sa predstavujú svojimi fotografiami, ktoré si upravujú prostredníctvom rôznych aplikácií. Pomocou nich vedú na počítači fotografie dotvárať, vytvárať nové obrázky, časti obrázkov presúvať, vytvárať mozaiky, ba dokonca obrázky aj rozhábať, animovať.

Predkladaná osvedčená pedagogická skúsenosť chce preto navrhnúť učiteľom na druhom stupni základnej školy a vychovávateľom v školských zariadeniach možnosti a spôsoby ako sa dajú mobilný telefón a grafický editor v edukačnom procese zmysluplne využiť na zvýšenie záujmu žiakov o preberané učivo a na ich aktivizáciu.

Osvedčená pedagogická skúsenosť bude demonštrovaná na vybraných témach z učebných osnov náboženskej výchovy v 5. ročníku základnej školy. Analogicky sa však dá realizovať s väčšími, či menšími úpravami na hodinách náboženskej výchovy prakticky vo všetkých ročníkoch pri rôznych témach a tiež vo vyučovaní ďalších predmetov, ako sú napríklad dejepis, občianska náuka, literatúra, cudzie jazyky a podobne.

Osvedčená pedagogická skúsenosť je zložená z troch kapitol. Prvá kapitola je venovaná principiálnym východiskám informatizácie vyučovacieho procesu a možnostiam, ktoré ponúkajú sledované nástroje informačno-komunikačných technológií vo vyučovacom procese. Druhá kapitola je zameraná na výučbu predmetu náboženská výchova v školách, jeho charakteristiku, cieľ, obsah učiva a tiež na miesto informačno-komunikačných technológií v organizačnej štruktúre vyučovacej jednotky. Tretia kapitola už ponúka konkrétne námety na začlenenie aktivít s využitím mobilného telefónu a grafického editora do jednotlivých tém učebných osnov náboženskej výchovy v 5. ročníku základnej školy. Predkladané námety vychádzajú z mojej vlastnej pedagogickej praxe a verím, že budú prínosom aj pre ďalších učiteľov.

1 PRINCIPIÁLNE VÝCHODISKÁ PRE ZAVÁDZANIE INFORMAČNO – KOMUNIKAČNÝCH TECHNOLOGIÍ DO VYUČOVACIEHO PROCESU

Oblasť vzdelávania prešla u nás v posledných rokoch mnohými zmenami. Tieto zmeny boli vyvolané nielen školskou reformou, ale aj intenzívnym nástupom informačno-komunikačných technológií do vyučovacieho procesu v našich školách. Školám boli prostredníctvom rôznych projektov dodané technické prostriedky, ktoré významným spôsobom menia prístup učiteľa k vyučovaciemu procesu a jeho miesto v ňom.

1.1 Konceptné zámery vlády Slovenskej republiky

Vyššie uvedené zmeny vyplynuli z tendencií prejavujúcich sa v okolitých krajinách. Na tieto trendy v oblasti školstva reagovala vláda konceptnými zámermi, ktoré boli deklarované už v roku 2001 schválením Milénia - Národného programu výchovy a vzdelávania v Slovenskej republike na najbližších 15 až 20 rokov (ďalej len „Milénium“). Jeho cieľom je stanovenie možností pre rozvoj moderného vzdelávacieho systému na Slovensku, zabezpečenie nutných zmien vo výchove a vzdelávaní a podpory štátnych aj samosprávnych orgánov, ako aj ďalších partnerov. Program Milénium je postavený na dvanástich pilieroch, medzi ktorými má svoje dôležité miesto aj zavádzanie informačných technológií do edukačného procesu. (Milénium, 2001).

Na Milénium neskôr nadviazali ďalšie koncepcie a projekty podporované MŠVVaŠ SR, z ktorých prelomovým bol hlavne projekt Infovek. Ten priniesol do našich škôl nový proces vzdelávania a výrazné zmeny vo výchovno-vzdelávacom procese.

Základným princípom realizácie projektu Infovek bola komplexnosť riešenia. Projekt sa realizoval v troch základných líniách: hardvér - učiteľia - obsah. S budovaním hardvérovej infraštruktúry na školách sa súčasne menila príprava aj samotných učiteľov a súčasne s tým sa vytváral aj moderný edukačný obsah (učebné a metodické texty pre učiteľov, edukačné CD, respektíve budovanie vlastného webového portálu). Každá škola na Slovensku prostredníctvom tohto projektu získala hodnotný materiál pre výchovno-vzdelávací proces prakticky pre všetky vyučovacie predmety. (Sýkora, 2000).

Na zvládnutie využívania aktivizujúcich metód vo výchove spolu s novými informačnými technológiami Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky od júna 2013 podporuje Projekt Aktivizujúce metódy vo výchove, ktorého cieľom je posilniť kompetencie v implementácii aktivizujúcich metód do praxe v oblasti mimoškolskej činnosti u pedagogických a odborných zamestnancov v školských kluboch detí, v centrách voľného času, v školských internátoch, základných umeleckých školách a v ďalších podobných výchovno-vzdelávacích zariadeniach.

Ďalším projektom, ktorý od novembra 2013 realizuje Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky v spolupráci s Metodicko-pedagogickým centrom a ktorý je financovaný z prostriedkov Európskej únie je Národný projekt Elektronizácia vzdelávacieho systému regionálneho školstva – Digiškola.

Na webovej stránke www.digiskola.sk je naznačený hlavný cieľ projektu, ktorým je vybudovanie a vytvorenie funkčného elektronického vzdelávacieho systému a

uviedenie elektronických služieb do prevádzky. Cieľovou skupinou projektu sú pedagogickí zamestnanci, externí odborníci, žiaci, ale aj rodičia.

Ďalším dôležitým krokom vlády v oblasti implementácie informačno-komunikačných technológií do výchovno-vzdelávacieho procesu bolo prijatie Koncepcie informatizácie a digitalizácie rezortu školstva s výhľadom do roku 2020 (ďalej len „Koncepcia“), ktorá ponúka možnosti rozvoja v oblastiach pôsobnosti Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. Ku kľúčovým oblastiam rezortu školstva vo vzťahu k informatizácii a digitalizácii patrí kvalita vzdelávania, kde si Koncepcia (2014) kladie za cieľ zvýšiť kvalitu vzdelávania, jeho atraktivitu a motiváciu a dôveru žiakov vo formálne vzdelávanie prostredníctvom zavádzania digitálnych technológií do edukačného procesu a kontinuálnym vzdelávaním a zavádzaním motivačných nástrojov pre pedagogických a odborných zamestnancov.

Dôležitou oblasťou je tiež poskytovanie centrálnej podpory pre agendy rezortu, kde pre jeho efektívne fungovanie je potrebná kvalitná údajová základňa získaná zberom štatistických údajov v rezorte školstva, tiež poskytovanie verejných elektronických služieb a špeciálnych aplikácií pre užšie previazanie edukačného procesu s domácou prípravou žiakov a študentov, ktoré im umožnia aktívnejšiu účasť na procese vzdelávania a obnova základnej infraštruktúry informačno-komunikačných technológií a obstarávaných digitálnych technológií vzhľadom na vysoké zastúpenie užívateľov v príslušných cieľových skupinách a nedostatočné investície. (Koncepcia, 2014).

1.2 Nástroje informačno-komunikačných technológií a možnosti ich využitia v edukačnom procese

Informačno-komunikačné technológie si našli svoje miesto v rôznych oblastiach života našej spoločnosti a v posledných rokoch významným spôsobom ovplyvňujú aj výchovno-vzdelávací proces v našich školách. Postoj učiteľskej verejnosti, ale aj rodičov a žiakov k nim sa za ten čas vyvíjal a pohyboval sa v rôznych dimenziách - od odmietania vyplývajúceho z nezájmu a praktických neznalosti ovládania práce s nimi, až po častokrát prehnané implementovanie aktivít s ich využitím na vyučovacích hodinách. Dnes sa však nájde už len málokto, kto by popieral prínos informačno-komunikačných technológií vo vyučovaní.

Informačné technológie sú predovšetkým nástrojom, ktorý uľahčuje prácu pri získavaní, spracovaní a prezentovaní informácií. Oproti minulosti je veľkou výhodou digitálnej informácie to, že nie je viazaná len na textovú alebo zvukovú formu, ale že sa tieto formy dajú vzájomne kombinovať, či už s grafickou alebo aj obrazovou formou, a takto aj uchovávať na ďalšie spracovanie, prípadne zdieľanie, či komunikáciu.

Spôsob využitia informačno-komunikačných technológií je veľmi široký a zahŕňa v sebe rôzne činnosti. Dajú sa využiť na jednoduché písanie alebo čítanie, ale dá sa pomocou nich aj nakreslené obrázky napríklad rozhybať, nafotené zábery upraviť, či dotvoriť. Zvuky sa dajú nielen nahrávať, ale aj povkladať do rôznych záznamov a videí a v konečnom dôsledku všetko, čo s nimi urobíme aj editovať, prehrávať, či ďalej zdieľať.

V edukačnom procese sa tak vytvárajú predpoklady na to, aby sa vzťah učiteľa a žiaka dostal na vyššiu úroveň spolupráce pri vzdelávaní. Žiak môže pracovať a učiť sa

samostatne, tvorivo, pracovať v interaktívnom prostredí individuálnym tempom, voliť si vlastné postupy, získavať informácie z rôznych zdrojov, prezentovať svoje výsledky, má možnosť kooperácie so spolužiakmi vo vlastnej, ale i v inej škole, porovnávať sa s inými, rozvíjať logické myslenie, skúmať nedostupné a nebezpečné javy, robiť vlastné projekty a prvé výskumy. (Bobot et al., 2012).

Medzi základné technické a programové prostriedky informačno-komunikačných technológií používaných vo vyučovaní môžeme zaradiť:

- počítač, resp. notebook,
- internet,
- digitálny fotoaparát,
- grafický editor,
- Microsoft Power Point,
- elektronickú poštu (e-mail),
- mobilný telefón,
- interaktívnu tabuľu,
- e-learning,
- edukačný portál.

Uvedené nástroje informačno-komunikačných technológií môžu poslúžiť učiteľovi v rámci vyučovacej hodiny z didaktického hľadiska v nasledujúcich oblastiach:

- ako motivácia, ak ich zaradí na začiatok vyučovania,
- na osvojenie učiva v spojení s výkladom,
- na uvoľnenie žiakov po väčšej pracovnej záťaži,
- na upevnenie učiva preberanej témy v závere vyučovania,
- na kontrolu osvojeného učiva.

Na bližšiu špecifikáciu a predstavenie možností využitia v edukačnom procese predstavím z vyššie uvedených nástrojov informačno-komunikačných technológií iba tie, ktoré bezprostredne súvisia s témou tejto osvedčenej pedagogickej skúsenosti a ktoré som využil pri realizácii vyučovacích hodín.

Počítač

V súvislosti s informačno-komunikačnými technológiami vo vzdelávaní hovoríme v prvom rade o počítačových technológiách. Vo vzdelávaní majú prioritné postavenie a ostatné technológie, ako sú napr. interaktívna tabuľa, dataprojektor, tablet, sa odvíjajú práve od nich.

Rozvojom internetu sa prínos počítačových technológií v oblasti vzdelávania ešte viac zvýšil. Práca učiteľa súvisiaca s prípravou na vyučovacie hodiny je s ich využitím jednoduchšia, nakoľko výučbové materiály nie sú striktne viazané len na textovú formu, ale môžu byť obohatené o využitie zvuku, obrazu, fotiek, videa a podobne. Okrem toho ich veľkou výhodou je to, že elektronická podoba týchto materiálov sa v počítačoch dá ľahko uložiť, a tak sa učiteľ k nim môže kedykoľvek vrátiť za účelom vykonania rôznych úprav, aktualizácií, prípadne ich zdieľania so žiakmi, či zverejnenia na internete.

Ďalším nezanedbateľným faktom pri využívaní počítačových technológií a internetu je aj to, že žiaci majú možnosť pomocou počítača riešiť samostatné úlohy a výučba sa stáva pre nich oveľa atraktívnejšou.

Notebooky, prenosné plnohodnotné počítače, priniesli pre učiteľov ďalšiu výhodu, a tou je možnosť mať pripravené materiály kdekoľvek a kedykoľvek rýchlo k dispozícii a pri využití WiFi technológií aj možnosť pripojenia zariadení na internet.

V súčasnosti sa stali počítačové technológie a najmä internet nenahraditeľnými nástrojmi sebavzdelávania. Žiaci, ale aj učitelia majú možnosť rozvíjať svoje schopnosti nielen cez rôzne počítačové programy, ale aj absolvovať kvantum online kurzov. (Šofranková, 2012).

Internet

Internet, veľká celosvetová počítačová sieť, ktorá spája priamo pripojených užívateľov alebo lokálne siete, je zdrojom obrovského množstva informácií, obrázkov, fotografií a dokumentov. Môže byť veľmi dobrým pomocníkom pri príprave vyučovacej hodiny i pri práci počas nej.

Keďže školám častokrát chýbajú učebnice a vzdelávacie materiály, učitelia sú odkázaní na používanie internetu, odkiaľ čerpajú námety a podklady pre prezentácie vytvorené v prostredí programu Microsoft PowerPoint (ďalej len „PPT prezentácia“), respektíve iné vzdelávacie materiály využívané vo vzdelávacom procese. K tomu potrebujú poznať možnosti použitia internetu a vhodné internetové stránky k výučbe.

Dôležitým fenoménom internetu v súčasnosti sú sociálne siete, prostredníctvom ktorých možno komunikovať s množstvom ľudí z celého sveta. V súvislosti s internetom možno hovoriť o značnej podpore v oblasti komunikácie. Prostredníctvom e-mailu, chatu a rôznych webových stránok si môžu učitelia vymieňať užitočné informácie a posilať si navzájom vzdelávacie materiály.

Internet je aj základňou pre novú formu vzdelávania, tzv. e-learning, ktorý je založený práve na komunikácií cez internet. Za niekoľko rokov si získal internet úplne nové poslanie a spolu s modernými digitálnymi technológiami ovplyvnil ľudí a zmenil ich pohľad na spôsob komunikácie, či prácu s informáciami. (Halás, 2011).

Mobilný telefón

Veľmi obľúbeným prostriedkom komunikácie detí a mládeže je mobilný telefón. Súčasný telefóny spĺňajú nielen ich pôvodnú úlohu, ale ponúkajú ďaleko širšie možnosti komunikácie. Vytváranie fotografií, spracovanie videa i zvuku, ich zdieľanie prostredníctvom technológií ako sú WiFi, či bluetooth – to je len malý náčrt bohatej ponuky sveta mobilných telefónov.

Možnosti, ktoré mobilné telefóny ponúkajú sa dajú využiť pri mnohých aktivitách vo vyučovacom procese. S telefónom sa dá surfovať a vyhľadávať na internete podobne ako s počítačom. Mobil celkom dobre nahradí digitálny fotoaparát. Poslúži tiež na zasielanie e-mailov. Umožňuje zdieľanie obrázkov, či iných súborov.

Mobilný telefón je aj výborným prostriedkom na dokumentáciu práce učiteľa i žiakov. Zachytáva jej výsledky, umožňuje ich prezentáciu a vytvorené fotografie postupne vytvárajú bohatú obrazovú galériu, ktorú je možné ďalej využívať.

Mobilný telefón, podobne ako digitálny fotoaparát, má celý rad výhod. Hlavnou výhodou je skutočnosť, že fotky sú hneď vytvorené, môžeme ich uložiť do počítača a ďalej ich upravovať v grafickom editore.

Výstupy z mobilného telefónu alebo editačného softvéru sú použiteľné v rôznych fázach vyučovacej hodiny, na chodbách školy, počas prezentácií školy na verejnosti alebo v školskom časopise. V elektronickej podobe je možné uverejniť ich na webovej stránke školy alebo využiť ich ako súčasť PPT prezentácií, ktoré sú jedným z najlepších a najjednoduchších nástrojov na tvorbu interaktívnych a multimedialných učebných materiálov vhodných aj pre interaktívne tabule.

Mobilné telefóny, respektíve smartfóny so zabudovaným digitálnym fotoaparátom vhodné na vyššie spomenuté aktivity už vlastní mnohí žiaci. Táto skutočnosť umožňuje zapojiť do aktivít s využitím informačno-komunikačnými technológiami prakticky všetkých žiakov v triede a odpadá tak problém s ich pasivitou, či únikom od plnenia stanovených úloh.

Grafický editor

Pomocou grafického editora sa dá kresliť, maľovať, vytvárať i dotvárať obrázky na počítači. Časti obrázkov je možné presúvať, vytvárať mozaiky, ba dokonca obrázky aj rozhábať, animovať. Grafický editor je program v počítači, ktorý umožňuje kresliť a upravovať obrázky a animácie.

Jednoduchý grafický editor nazvaný Skicár je súčasťou Príslušenstva systému Windows, teda nachádza sa prakticky v každom počítači. Okrem neho je však v súčasnosti prostredníctvom internetu dostupných mnoho grafických programov ako freeware. Freeware Bobot a kol. (2012, s. 60) definuje ako „softvér, ktorý má autora (vlastníka). Vlastník nesprístupnil zdrojový kód, ale poskytol použitie programu (jeho binárny kód) bezodplatne. Bezodplatné užívanie môže byť obmedzené licenciou autora (napr. pre nekomerčné použitie, pre školské účely)“.

Veľmi dobrým grafickým softvérom, ktorý spĺňa aj náročnejšie očakávania užívateľa je grafický editor Revelation Natural Art. Tento program každá škola bezplatne získala prostredníctvom projektu Infovek. Program umožňuje užívateľovi intuitívne ovládanie a ponúka mnoho možností na prácu s obrázkami a grafikou. Nevýhodou programu je skutočnosť, že licencia je viazaná u žiakov na jeho využitie v škole. Učiteľ si ho môže nainštalovať aj na svojom domácom počítači.

Microsoft Power Point

V programovom balíku Microsoft Office sa nachádza výborný program na vytváranie prezentácií Microsoft PowerPoint. V ňom sa dajú využiť pri tvorbe projektov a prezentácií obrázky, ktoré učiteľ so žiakmi vytvoril vyššie spomínanými aktivitami alebo ktoré získal prostredníctvom internetu. To, že k obrázkom je možné pridávať aj text s rôznymi animáciami, zvukmi a efektmi, predurčuje tento program na vytváranie

projektov so žiakmi. Aby bola prezentácia prehľadná a zrozumiteľná mala by byť rozdelená na snímky, z ktorých každá by mala obsahovať maximálne 25 slov.

Z mojej skúsenosti na hodinách sa ukazuje, že s programom žiaci radi robia, pretože môžu uplatniť svoju nápaditosť, kreativitu i predstavy a sú potešení výsledkom svojej práce. Ten môžu potom prezentovať cez dataprojektor v kolektíve triedy, kde žiaci obrazový výstup dopĺňajú svojim komentárom a učia sa tak navonok, na verejnosti vyjadrovať svoje myšlienky. Učiteľovi výsledky práce žiakov môžu neskôr poslúžiť ako výborná učebná pomôcka.

Pri tvorbe PPT prezentácií však musí učiteľ dbať na to, aby žiaci nekopírovali bezmyšlienkovite celé texty z internetu, pretože okrem iného sa stráca edukačný zmysel ich vytvárania. Ako jednoduchá pomôcka proti takémuto spôsobu vkladania textov sa mi osvedčila prax, pri ktorej žiaka vyzvem, aby mi povedal vlastnými slovami, čo ma na konkrétnej snímke napísané. Opakujem to dovtedy, kým text žiak nepreformuluje do podoby zrozumiteľnej jemu i spolužiakom.

Niekedy sa problémom stáva aj vkladanie obrázkov do prezentácií a ich následná úprava v nej. Žiaci si mnohokrát vložia z internetu hneď prvý obrázok, ktorý sa im podarí k téme nájsť, no pre prezentáciu nie je vhodný, pretože jeho malá veľkosť spôsobuje po zväčšení zrnitosť a s tým spojenú slabú kvalitu. Taktiež upozorňujem žiakov na to, aby obrázky v prezentácii zväčšovali tak, že myškou uchopia značky umiestnené v rohoch obrázka a následne obrázok zväčšujú ťahom po uhlopriečke, čím sa vyhnú jeho deformácii, ktorá vzniká zväčšovaním obrázka pomocou značiek umiestnených na jeho bočných stranách.

Poslednou dôležitou skutočnosťou, na ktorú žiakov pri tvorbe prezentácií upozorňujem je uvádzanie zdrojov, z ktorých čerpali texty a obrázky. Vysvetľujem im tiež fakt, že Google nie je zdrojom, ale prostriedkom, pomocou ktorého našli webovú stránku s konkrétnym obrázkom, či textom a až táto webová stránka je zdrojom materiálu a jej adresu treba v závere prezentácie napísať.

Elektronická pošta (e-mail)

Vzájomnú komunikáciu medzi ľuďmi alebo medzi ľuďmi a úradmi formou písomnej korešpondencie nahrádza v čoraz väčšej miere posielanie správ (e-mailov) prostredníctvom elektronickej pošty. Je to jednoduchý prostriedok na komunikáciu medzi počítačmi prepojenými v sieti internet. Výhodou oproti písomnej forme je najmä rýchlosť s akou príjemca správu od odosielateľa dostane (prakticky pár minút) a tiež to, že prílohou e-mailu môžu byť rôzne obrázky, zvukové súbory, dokumenty a pod. Správu si príjemca môže vytlačiť, ďalej spracovať alebo jednoducho uložiť.

Aby sa elektronická pošta mohla používať v edukačnom procese, učiteľ aj žiaci musia mať založenú poštovú schránku na niektorom poštovom serveri alebo na školskom serveri. Elektronickou poštou je možné ako prílohu zasielať poznámky a domáce úlohy, učebné materiály a lekcie, obrázky a zvuky, teda prakticky všetko, čo sa dá vytvoriť vyššie spomenutými nástrojmi informačno-komunikačných technológií.

2 VÝUČBA PREDMETU NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA V ŠKOLÁCH

Právnym základom pre vyučovanie náboženskej výchovy v slovenských školách je zmluva medzi Slovenskou republikou a registrovanými cirkvami a náboženskými spoločnosťami. Táto zmluva umožňuje každej registrovanej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti vyučovať náboženskú výchovu.

Pri výučbe katolíckeho náboženstva, resp. náboženskej výchovy je základom schválené kurikulum, ktoré bolo predložené katolíckou cirkvou v súlade s Listinou ľudských práv, s Ústavou SR a na základe zmluvy medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou o katolíckej výchove a vzdelávaní č. 394/2004 Z.z. (ďalej len „zmluva“).

Na základe uvedených skutočností pre výučbu predmetu náboženstvo, resp. náboženskej výchovy vyplýva, že:

- za obsah vyučovania katolíckeho náboženstva zodpovedá katolícka cirkev (obsah = rámcový vzdelávací program: učebné osnovy, obsahový a výkonový štandard, profil absolventa),
- ministerstvo školstva sa môže k osnovám a celému rámcovému vzdelávaciemu programu predmetu katolíckeho náboženstva vyjadriť, pripomienkovať (ministerstvo nezasahuje do kompetencií cirkvi, SR sa touto zmluvou k tomu zaviazala),
- učebné osnovy schvaľuje Konferencia biskupov Slovenska (ministerstvo túto kompetenciu nemá),
- predmet náboženstvo nemá štátny vzdelávací program (pretože štát nemôže zasahovať do obsahu, to je v kompetencii cirkvi), ale má rámcový vzdelávací program,
- súčasťou rámcového vzdelávacieho programu predmetu sú učebné osnovy, obsahový a výkonový štandard, profil absolventa. (Furman, 2013).

2.1 Charakteristika a cieľ predmetu

Predmet náboženská výchova rozvíja u žiakov náboženské myslenie, vedie ich k formovaniu svedomia a prostredníctvom spoznávania náboženských právd buduje u nich osobnú vieru. Zameriava sa na budovanie pozitívnych hodnôt u žiakov, aby sa z nich stali slušní ľudia a boli prínosom pre celú spoločnosť.

Vyučovací predmet náboženská výchova formuje v človeku náboženské myslenie, svedomie, náboženské vyznanie a osobnú vieru ako osobný prejav náboženského myslenia a integrálnej súčasť identity človeka. Ponúka prístup k biblickému posolstvu, k učeniu kresťanských cirkví a k ich tradíciám, otvára mu možnosť života s cirkvou. (Furman, 2013).

Cieľom vyučovania predmetu náboženská výchova je

- poskytnúť žiakom impulzy na formuláciu otázok týkajúcich sa základných životných hodnôt, postojov a konania,
- konfrontovať otázky týkajúce sa základných životných hodnôt s vedeckým a kresťanským pohľadom na svet,
- prehľbovať medziludské vzťahy,
- spoznávať a osvojovať si spôsoby komunikácie človeka s Bohom,

- uvedomovať si význam komunikácie s Bohom prostredníctvom sviatosti, liturgického slávenia, čítania Biblie,
- rozvíjať u žiakov kritické myslenie hodnotením pozitívnych aj negatívnych javov v spoločnosti a v cirkvi,
- uvedomovať si pozitívne hodnoty priateľstva, lásky, manželstva a rodiny.

2.2 Obsah učiva

Predmet náboženská výchova kladie dôraz na žiaka a rozvinutie jeho kompetencií, ktoré sú potrebné pre jeho osobný duchovný život a život v spoločnosti. Rozvíjaním kľúčových kompetencií si žiaci osvojujú základy všeobecného vzdelania, nadobúdajú primeranú úroveň komunikačných spôsobilostí a spolupráce a budujú si zodpovedný vzťah k sebe i k druhým ľuďom.

Obsah učiva predstavuje dejiny spásy, je zameraný na osobné dejiny spásy vychovávaného. Dejiny spásy sú rozvíjané v špirále cez postojovú orientáciu, ktorú zviditeľňuje ročníková téma. Predkladaný výber a usporiadanie ročníkových tém predstavuje cieľenú výchovu k čnostiam. (Hurajtová et al., 2010).

Obsah učiva umožňuje postupné prehĺbovanie učiva v jednotlivých ročníkoch so zvyšovaním úrovne náročnosti. Nadobudnuté poznatky a pravdy sa upevňujú, rozširujú a žiaci sa postupnými krokmi učia aplikovať náboženské pravdy vo svojom osobnom živote a budovať tak svoju cestu viery.

V 5. ročníku základnej školy, na ktorý je téma predkladanej osvedčenej pedagogickej skúsenosti prioritne zameraná, je ročníkovou témou Poznávanie cez dialóg. V tomto veku dieťa stále viac nadväzuje a rozvíja vzťahy s okolitým svetom formou dialógu. Dialóg rozvíja nie len verbálne, ale aj symbolicky. To mu umožňuje vstúpiť do sveta symbolov slávenia. Rozvíja rozmer oslavy Boha cez gestá a postoje, v ktorých sa zjednocuje so spoločenstvom, čo ho uschopňuje rozvíjať vzťahy nielen s ľuďmi, ale aj s Bohom.

Žiaci sa v tomto ročníku učia pracovať so Svätým písmom (vyhladávanie kníh, kapitol, veršov), spoznávajú význam misie sv. Cyrila a Metoda, učia sa rôzne formy modlitieb, objavujú význam liturgických symbolov, farieb a postojov a taktiež zmysel liturgických slávení počas roka. Dôležitosť obety im približujú príbehy ľudí, ale predovšetkým obeta Ježiša Krista a objavujú taktiež možnosti ako konkrétnymi skutkami slúžiť rodine i spoločnosti.

2.3 Postupy a charakteristika výučby predmetu

Výučba predmetu náboženská výchova má žiakov stimulovať a zaujať, aby praktické otázky osobného a spoločenského života riešili na základe morálnych princípov a v súlade s kresťanským pohľadom na svet. Výučba má žiakov taktiež pripraviť na život v spoločnosti, aby ako uvedomelí občania participovali na jej spravovaní a fungovaní. Významnú úlohu pritom zohráva osobný príklad učiteľa a atmosféra v triede.

Vzdelávacie a výchovné potreby žiakov sú východiskom pre uplatňovanie metód a foriem práce v rámci vyučovania náboženskej výchovy. Tieto vyplývajú z ich veku a životných skúseností. Vhodné je využívať aktivizujúce vyučovacie metódy, vhodné

projektové vyučovanie v spolupráci so všeobecnovzdelávacími predmetmi. Pred začatím výučby je potrebné, aby sa učiteľ dobre oboznámil s celým vzdelávacím obsahom učiva predmetu, aby poznal učivo iných všeobecnovzdelávacích predmetov alebo na strednej škole aj odborných spoločenskovedných predmetov. (Hurajtová et al., 2010).

Vyššie uvedené skutočnosti kladú vysoké nároky na učiteľa a na plánovanie a prípravu výučby. Lucie Zormanová (2014) v tejto súvislosti zdôrazňuje, že didaktickou analýzou učiva musí preniknúť do učebnej látky konkrétnej vyučovacej hodiny. Jej cieľom je vystihnúť výchovnú a vzdelávaciu hodnotu tejto látky a pretvorenie vedeckých poznatkov na didaktické poznatky, teda na školské učivo.

Pri didaktickej analýze učiteľ preniká do učebnej látky z pedagogického hľadiska, pričom využíva učebnice, kurikulárne dokumenty, učebné pomôcky, didaktickú techniku a v súčasnosti v čoraz väčšej miere aj IKT. Pri ich využití musí mať na zreteli výchovno-vzdelávacie ciele vyučovacej hodiny, ktorá má byť logickou súčasťou príslušného tematického celku učiva a celého vyučovacieho procesu v danom predmete.

Ivan Turek (2014, s. 302) uvádza, že *„každá vyučovacia hodina má mať svoju vnútornú logiku – štruktúru, ktorá je determinovaná cieľmi, učivom, metódami i materiálными prostriedkami vyučovacieho procesu. Z toho vyplýva, že štruktúra vyučovacej hodiny nemôže byť náhodná, živelná, ale ani nemenná, univerzálna. Vyučovací proces má určitú postupnosť činností učiteľa a žiakov“*.

2.4 Informačno-komunikačné technológie a ich miesto v organizačnej štruktúre vyučovacej jednotky

V súvislosti s výchovno-vzdelávacím procesom v škole je učiteľ hlavným organizátorom a realizátorom výchovy a vzdelávania počas vyučovacej hodiny. Táto v našich základných a stredných školách trvá 45 minút. V prípade, že vyučovanie určitého predmetu trvá nepretržite dve a viac vyučovacích hodín (samozrejme pri zachovaní prestávok na oddych žiakov i učiteľa), hovoríme o vyučovacej jednotke.

Úspešnosť výchovno-vzdelávacieho procesu v rámci vyučovacích jednotiek závisí od prístupu učiteľa k práci a k žiakom. Počas realizácie vyučovacieho procesu učiteľ prechádza rôznymi fázami - od plánovacej, cez motivačnú, komunikatívnu, riadiacu, organizačnú, kontrolnú až po hodnotiacu.

V súvislosti s modernizáciou výchovno-vzdelávacieho procesu Petlák (2000) zdôrazňuje, že význam niektorých z uvedených funkcií vzrastie. Ide najmä o

- plánovanie a prípravu výchovno-vzdelávacieho procesu (improvizáciou nemožno dosiahnuť žiaduce výsledky),
- didaktickú analýzu učiva, jeho obohacovanie a dotváranie (učiteľ, žiaci a aj rodičia sa budú podieľať na dotváraní obsahu),
- individuálny prístup k žiakom (skúsenosti alternatívnych škôl dokazujú, že dôsledný individuálny prístup zvyšuje úspešnosť všetkých žiakov),
- nové diagnostické prístupy k žiakom,
- prácu s využívaním a zaraďovaním techniky do vyučovania (počítače, internet, komunikácia so svetom prostredníctvom počítačov a pod.).

Každá vyučovacia jednotka má teda mať svoju vnútornú štruktúru. Skladá sa z určitých fáz, ktoré sa však nemusia realizovať na každej z nich. Tak napríklad, ak je cieľom vyučovacej hodiny prehĺbovanie a upevňovanie učiva, nebude sa aplikovať osvojovanie nového učiva. Podobne sa postupuje aj pri hodine zameranej na preverovanie a hodnotenie žiackych výkonov.

Pri výbere informačno-komunikačných technológií môže v tejto súvislosti vyvstať otázka, v ktorej fáze vyučovacieho procesu je vhodné ich prostriedky použiť. Ukazuje sa, že odpoveď je jednoznačná, pretože sa dajú použiť v každej z nich. Už v úvodnej časti vyučovania počas administratívnych činností je možné využiť notebook a WiFi technológie na prístup na lokálnu alebo globálnu sieť. Hlavná časť vyučovania poskytuje využitiu informačno-komunikačných technológií oveľa väčší priestor. (Krkošková, 2010).

Motivačná fáza

V tejto fáze vyučovania učiteľ pripravuje žiakov po psychickej stránke na vyučovanie, motivuje ich ku čineniu, nabáda ich k záujmu o tematiku, ktorá bude predmetom vyučovacej jednotky. Môže sa to diať prostredníctvom rozprávania na danú tému alebo pomocou dialógu, pri ktorom je možné zistiť aké vedomosti už žiaci o danej téme majú a na akej úrovni. Týmto spôsobom sa tak predkladaná problematika približuje každodennej skúsenosti žiakov.

Motivačnú fázu môže učiteľ prostredníctvom notebooku a dataprojektora obohatiť o ilustračný obrázok, zvukovú ukážku, videosekvenciu, jednoduchý úvodný test na zistenie doterajších vedomostí, prípadne využitím testovacieho zariadenia môže získať názor na preberanú problematiku. (Bobot et al., 2012).

Motivácia žiakov však nekončí v úvode hodiny. Potrebná je počas celého jej priebehu.

Expozičná fáza

Expozičná fáza výučby zahŕňa v sebe všetky spôsoby a postupy, ktorými si študenti pod vedením učiteľa osvojujú učivo. Nakoľko na strane žiakov dochádza k osvojovaniu učiva, hovorí sa o tejto fáze aj ako o fáze osvojovania učiva.

Podľa Lucie Zormanovej (2014, s. 33) v tejto fáze *„učiteľ sprostredkováva žiakom nové vedomosti. V mysliach žiakov dochádza k vytváraniu pojmov, predstav, formálnych vedomostí a základov pre budovanie zručnosti a návykov“*.

V expozičnej fáze je okrem vyššie spomínaných prostriedkov IKT možné využiť interaktívnu tabuľu s pripravenou prezentáciou, elektronické knihy, edukačný softvér, internet s animáciami, grafický editor a pod.

Fixačná fáza

Táto fáza výučby dostala svoj názov podľa toho, že v nej sa učivo fixuje v pamäti žiakov. To sa dá dosiahnuť predovšetkým formou opakovania a cvičenia. Lucie Zormanová (2014, s. 33) k tomu pridáva, že *„v tejto fáze dochádza k upevňovaniu a prehĺbovaniu osvojených vedomostí, zručností, návykov, postojov a presvedčení. Dostala svoj názov podľa*

toho, že sa pri ne učivo fixuje v pamäti žiakov, čo sa deje predovšetkým formou opakovania a cvičenia“.

Vo fixačnej fáze vyučovania sa môže učiteľ zamerať na použitie elektronickej knihy, ktorá poskytuje aj interaktívny obsah, kontrolné úlohy, skúšobné testy, prípadne na edukačný softvér alebo internetový portál, kde môžu byť tieto prostriedky tiež sprístupnené. Na realizáciu tejto fázy sa dá prostredníctvom internetu využiť aj e-learning.

Expozičná a fixačná fáza výučby patria k časovo najnáročnejším fázam vyučovacej jednotky, pretože tieto dve fázy spravidla zaberajú jej veľkú časť.

Diagnostická fáza

V tejto fáze učiteľ skúša, preveruje a hodnotí žiakove vedomosti o preberanej téme. Táto fáza prebieha v rôznych častiach vyučovacej jednotky. V úvode sa robí vstupná diagnostika, pri ktorej učiteľ zisťuje, čo žiaci o danej problematike už vedia. Niekedy sa vstupná diagnostika spája s motivačnou fázou, pretože dialóg na začiatku výučby sleduje obidva ciele, tak motiváciu, ako aj diagnostiku žiackych vedomostí. Podľa Lucie Zormanovej (2014) je táto fáza aj fázou kontroly.

Z hľadiska informačno-komunikačných technológií sa v diagnostickej fáze dajú využiť všetky už uvedené nástroje a prostriedky. Nezastupiteľné miesto v tejto fáze majú testy. Zaujímavé je tiež využitie hlasovacieho zariadenia, ktoré umožňuje ako frontálne, tak aj individuálne okamžité hodnotenie.

Aplikačná fáza

V tejto fáze dochádza k preneseniu získaných teoretických vedomostí do praktickej roviny, pretože žiaci v tejto fáze výučby používajú vedomosti a zručnosti v praxi. Týmto predstavuje táto fáza vyvrcholenie celej výučby.

Aplikačná fáza, ktorej úlohou je prakticky uplatniť a využiť to, čo si žiak osvojil, začína na vyučovacej hodine a pokračuje domácou úlohou žiakov, kde prichádzajú do úvahy rôzne informačno-komunikačné technológie. Záleží len na učiteľovi, aké možnosti ich použitia na splnenie vzdelávacích cieľov využije. Všetky použité prostriedky informačno-komunikačných technológií by však mali prispieť k zlepšeniu názornosti, pochopeniu a osvojeniu preberaného učiva. Pri komplikovanom používaní viacerých prostriedkov a technológii naraz a často môže dôjsť k celkovému narušeniu vyučovacieho procesu.

Všetky spomenuté fázy výučby nie je potrebné realizovať počas jednej vyučovacej jednotky. Niekedy sa napríklad realizuje vyučovacia hodina, v ktorej je zastúpená len diagnostická a aplikačná fáza výučby. Vo väčšine vyučovacích hodín sa však jednotlivé fázy výučby súbežne prelínajú v priebehu celého vyučovacieho procesu. (Zormanová, 2014).

3 VYUŽITIE MOBILNÉHO TELEFÓNU A GRAFICKÉHO EDITORA V UČEBNÝCH OSNOVÁCH NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY V 5. ROČNÍKU ZÁKLADNEJ ŠKOLY

Predkladaná osvedčená pedagogická skúsenosť je návrhom implementácie informačno-komunikačných technológií vo vyučovaní náboženskej výchovy v 5. ročníku základnej školy, ktorý je prvým ročníkom nižšieho sekundárneho vzdelávania. Návrhy na využitie mobilného telefónu a grafického editora sú predstavené na vybraných témach z učebných osnov náboženskej výchovy v tomto ročníku.

V 5. ročníku základnej školy sa žiaci učia spoznávať spôsoby komunikácie Boha s ľuďmi, a to prostredníctvom modlitby, sviatostí, liturgického slávenia a čítania Božieho slova. Výučba sa zameriava na budovanie a kultiváciu ich duševného, duchovného a sociálneho rozmeru a na uchovávanie kontinuity tradičných hodnôt našej spoločnosti založenej na kresťanských základoch, ktoré vyplývajú z misie sv. Cyrila a Metoda.

Žiaci taktiež objavujú zmysel symbolického vyjadrovania v liturgii cirkvi a komunikácie prostredníctvom gesta, postoja, pohybu, vyjadrenie vďaky tým, ktorí sa obetujú pre spoločnosť a rodinu.

V rámci výučby učiteľ rozvíja všetky základné komponenty osobnosti žiakov. Pri stanovovaní výchovno-vzdelávacích cieľov v oblasti kognitívnej, afektívnej a psychomotorickej v jednotlivých témach v rámci tejto osvedčenej pedagogickej skúsenosti sa východiskom stali návrhy Lenky Dobrenkovej (2008).

Téma: Úvod do Svätého písma

Ciele vyučovacej hodiny:

Kognitívny: Definovať pojem Sväté písma, Biblia..

Afektívny: Prejaviť záujem o poznanie Božieho slova.

Psychomotorický: Zaradiť knihy Biblie medzi historické, poučné a prorocké.

Kľúčové pojmy: Sväté písma, historické, prorocké a poučné knihy Biblie

Využitie informačno-komunikačných technológií:

expozičná, fixačná, diagnostická fáza

Použité nástroje informačno-komunikačných technológií:

internet, grafický editor, Power Point

V expozičnej fáze hodiny som kládol žiakom otázky:

- Aké knihy máte doma? Aké radi čítate?
- Čo myslíte, ktorá kniha by nemala chýbať v dome každého kresťana? (Biblia)
- Čo už viete o Biblii?

Všetky deti Bibliu pravdepodobne poznajú a väčšina z nich ju aj doma má. Preto som ju predstavil ako knihu, ktorá by nemala chýbať v dome každého kresťana. Ukázal som im tiež, že okrem knižnej formy má v súčasnosti aj elektronickú podobu voľne dostupnú prostredníctvom internetu, resp. softvéru pre smartfóny pre všetkých ľudí a každý si ju môže čítať a pracovať s ňou, napr. na stránke www.svatepismo.sk alebo www.biblia.sk.

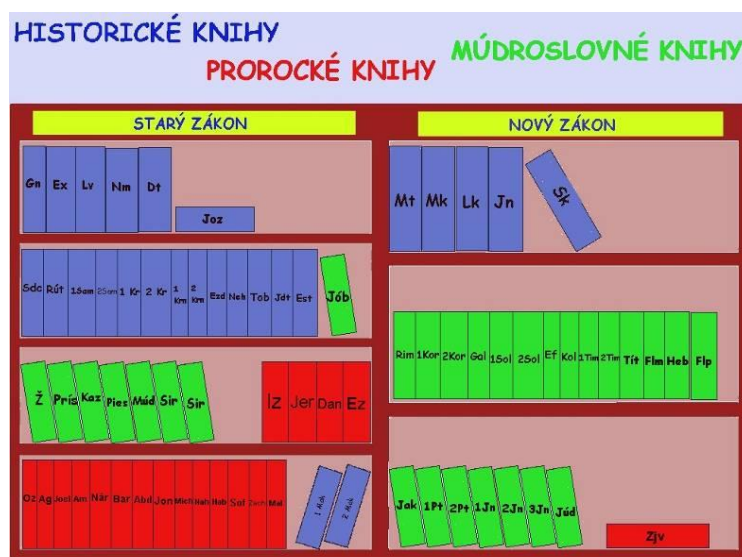
Na oboznámenie žiakov s rozdelením kníh Biblie na historické, prorocké a múdroslovné som si v domácej príprave nakreslil obrázok v grafickom editore, napr. Revelation Natural Art, Skicár. Obrázok som nakreslil ako knižnicu, aby som žiakom názorne zdôraznil fakt, že Biblia nie je len jedna kniha (aj keď ako kniha je v jednej väzbe), ale že je to zbierka kníh. Ukážka nakreslenej knižnice je na Obrázku 1.

Obrázok 1 Knižnica biblických kníh

Prameň: vlastný návrh

Svoj výklad som postupne dopĺňal ďalšími obrázkami, ktoré som žiakom demonštroval pomocou programu Power Point, pričom na jednotlivých snímkoch som mal vyfarbené modrou farbou knihy historické, na ďalšom červenou farbou pribudli knihy prorocké a na ďalšom zelenou farbou knihy múdroslovné. Takto som sa nakoniec dopracoval k tomu, že som mal vyfarbenú celú knižnicu podľa jednotlivých kategórií biblických kníh, ako je to ukázané na Obrázku 2.

Obrázok 2 Biblické knihy podľa kategórii

Prameň: vlastný návrh

Téma: Evanjeliá

Ciele vyučovacej hodiny:

Kognitívny: Pomenovať štyroch evanjelistov a priradiť k nim daný symbol.

Afektívny: Prejaviť záujem o čítanie evanjelia.

Psychomotorický: Vytvoriť erb charakterizujúci jednotlivé evanjeliá.

Kľúčové pojmy:

Sväté písmo, Nový zákon, Evanjelium podľa Matúša, Marka, Lukáša a Jána

Využitie informačno-komunikačných technológií:

aplikačná, diagnostická fáza

Použité nástroje informačno-komunikačných technológií:

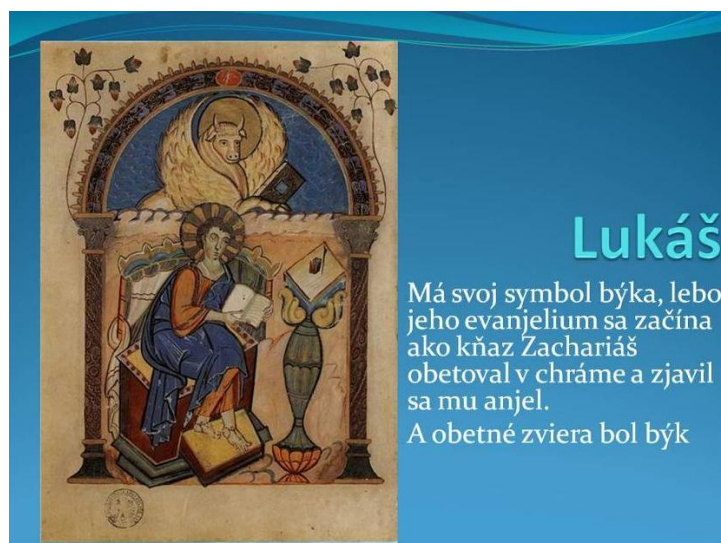
mobilný telefón, grafický editor, PowerPoint, e-mail, internet

Predstavenie štyroch evanjelií som spojil s interpretáciou ich obsahu, s opísaním rozdielov medzi nimi a tiež s vysvetlením symbolov, ktoré sú priradené jednotlivým evanjelistom.

Nakoľko prejavom náboženského života je bohatá symbolika, ktorá sa prejavuje tak v liturgickom slávení, ako aj v sakrálnom umení, výučba smerovala k rozvíjaniu kultúrnej kompetencie, aby žiaci mohli:

- prejavovať pozitívny postoj k umeleckým dielam, rozvíjať zmysel pre kultúru,
- rozvíjať vzťah k sakrálnemu umeniu.

K naplneniu týchto cieľov som využil skutočnosť, že našu školu navštevujú aj žiaci z okolitých obcí, ktoré patria do rôznych farností a navštevujú rôzne chrámy. Žiaci ako domácu úlohu preto dostali pozorovanie symboliky využívanej pri výzdobe chrámov vo farnostiach, v ktorých žijú. Ak tam našli znázornené symboly evanjelistov, odfoťili ich pomocou mobilného telefónu a vytvorili krátku prezentáciu v Power Pointe, ktorú mi poslali e-mailom. Ak uvedené symboly sa v kostoloch, ktoré navštevujú nevyskytovali, vyhľadali si ich na internete s uvedením zdroja.

Obrázok 3 Symbol evanjelistu Lukáša z internetu

Prameň: archív autora

Obrázok 4 Symbol evanjelistu Matúša z kostola v Červenici pri Sabinove
Prameň: archív autora

Nafotené symboly evanjelistov z jednotlivých kostolov si žiaci následne doniesli aj na ďalšiu vyučovaciu hodinu na USB kľúčoch, prípadne mi ich poslali e-mailom. V rámci opakovania som využil skutočnosť, že piatáci ešte radi kreslia a z donesených obrázkov si v grafickom editore vytvorili erby evanjelistov. Nasnímané obrázky si do erbov navzájom menili a dopĺňali. Príklad takéhoto erbu je na Obrázku 5.

Obrázok 5 Erb evanjelistov
Prameň: archív autora

Aktivita s erbom je pre žiakov zaujímavá, ale treba zvážiť jej využitie, nakoľko je časovo náročnejšia a vyžaduje si od žiakov už určitú zručnosť v práci s grafickým editorom, pretože nasnímané obrázky treba pred použitím upraviť.

Pomôckou by mohla byť učiteľom dopredu pripravená šablóna s erbom a žiaci by si nemenili obrázky medzi sebou, ale učiteľ by už mal pripravené aj štyri obrázky evanjelistov od žiakov, ktoré by mali potrebnú veľkosť a kvalitu na vloženie do šablóny erbu. Takto sa môže dosiahnuť výrazná časová úspora na hodine.

Téma: Misia sv.Cyrila a Metoda

Ciele vyučovacej hodiny:

Kognitívny: Opísať prínos sv. Cyrila a Metoda.

Afektívny: Oceniť činnosť sv. Cyrila a Metoda pre náš národ.

Psychomotorický: Vytvoriť elektronickú pohľadnicu solúnskych bratov.

Kľúčové pojmy:

sv. Cyril a Metod, hlaholika, cyrilika, starosloviččina, byzantská misia, Rastislav

Využitie informačno-komunikačných technológií:

aplikačná fáza

Použité nástroje informačno-komunikačných technológií:

grafický editor, e-mail, internet

Počas vyučovacej hodiny som upriamil pozornosť žiakov na hodnoty, ktoré priniesli solúnski bratia našim predkom: jazyk - starosloviččina, písmo - hlaholika, neskôr cyrilika, náboženstvo - preklad Svätého písma, kultúra - spolupatróni Európy.

Žiaci v domácej príprave v grafickom editore potom nakreslili obrázok (elektronickú pohľadnicu) s vyzdvihnutím niektorého aspektu prínosu misie sv. Cyrila a Metoda a zaslali mi ju elektronickou poštou. Príklad elektronickej pohľadnice je na Obrázku 6.

Obrázok 6 Ukážka elektronickej pohľadnice

Prameň: archív autora

Téma: Abraháмова modlitba

Ciele vyučovacej hodiny:

Kognitívny: Vedieť vysvetliť, v čom spočíva Abraháмова modlitba.

Afektívny: Počúvať, čo mi Boh hovorí cez mojich blízkych.

Psychomotorický: Vyznačiť na mape Abrahámovu cestu do zaslúbenej zeme Kanaán.

Kľúčové pojmy:

modlitba, počúvanie, Abrahám

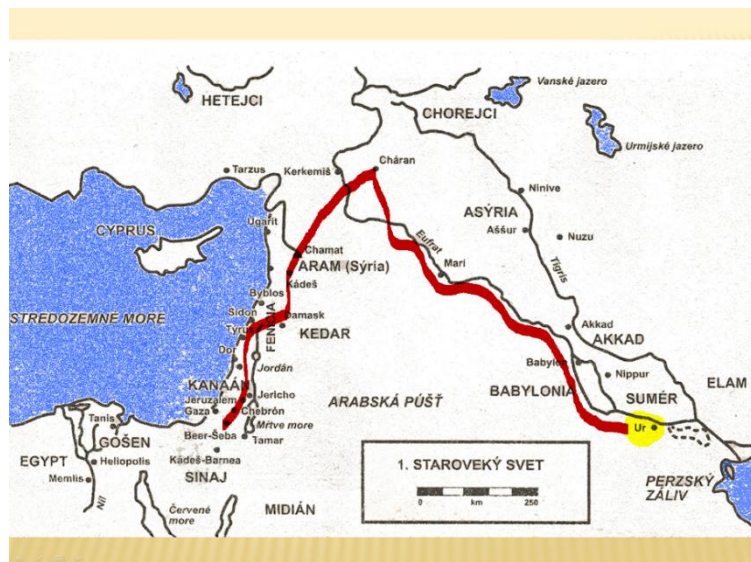
Využitie informačno-komunikačných technológií:

motivačná, expozičná fáza

Použité nástroje informačno-komunikačných technológií:
grafický editor

Hlavnú časť hodiny som začal rozprávaním biblického príbehu o Abrahámovi. Príbeh nás zavedol do starovekého mesta Ur, v ktorom tento muž žil a v ktorom začul hlas živého Boha. Ten hlas mu kázal opustiť svoj domov a odísť do neznámej krajiny, ktorú mu ukáže. Odmenou za uposlúchnutie výzvy bude veľké požehnanie a potomstvo. Abrahám poslúchol a vydal sa na dlhú neznámu cestu s manželkou Sárrou a celou svojou rodinou i s celým svojím majetkom. Boh ho sprevádzal a Abrahám vždy počúval hlas Boha a bol ochotný dať mu aj to najcennejšie, čo mal.

Po rozprávaní príbehu nasledovala práca s mapou, ktorú som mal dopredu pre žiakov pripravenú. Mapu si žiaci otvorili v grafickom editore a s mojou pomocou si zakresľovali Abrahámovu cestu do zaslúbennej zeme. Ukážka mapy s vyznačením Abrahámovej cesty je na Obrázku 7.

Obrázok 7 Abraháмова cesta do zaslúbennej zeme

Prameň: (Dobrenková, 2008), archív autora

Téma: Cez Matku k Otcovi

Ciele vyučovacej hodiny:

Kognitívny: Opísať základné znaky ikony Vladimírskej Panny Márie.

Afektívny: Uvedomiť si mocný príhovor Panny Márie u Boha.

Psychomotorický: Vymalovať ikonu Matky Božej Vladimírskej podľa predlohy.

Kľúčové pojmy:

modlitba, Mária, ikona Matky Božej Vladimírskej

Využitie informačno-komunikačných technológií:

expozičná, fixačná, diagnostická, aplikačná fáza

Použité nástroje informačno-komunikačných technológií:

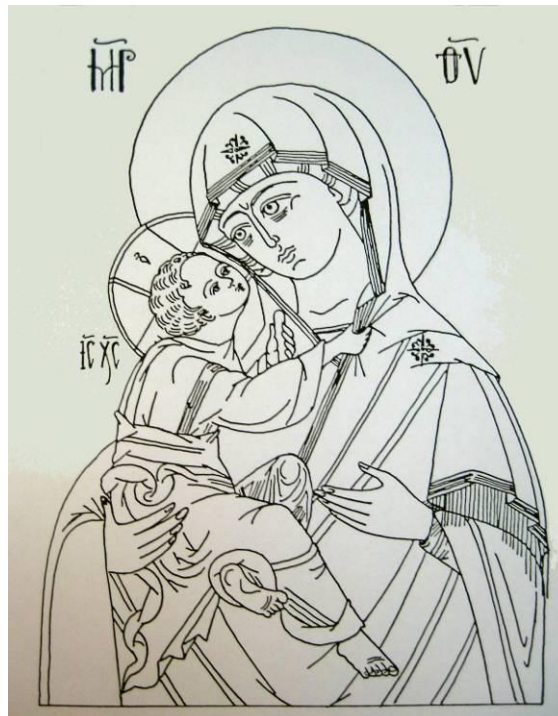
grafický editor, mobilný telefón

Jedným z cieľov vyučovacej hodiny je uvedomiť si mocný príhovor Panny Márie u Boha. Preto som ako motiváciu na začiatku využil skúsenosť žiakov s príhovorom mamy u otca v prípade nejakého problému. Ako pomôcka sa môže využiť aj vhodný príbeh, prípadne fotografia matky s dieťaťom.

Po motivačnej fáze nasledovala práca s ikonou, na ktorej je tiež znázornená Matka Božia s dieťaťom Ježišom. Predstavil som žiakom ikonu Matky Božej Vladimírskkej, dobu jej vzniku, vysvetlil jej názov. Žiaci potom opisovali gestá Matky Božej a dieťaťa Ježiša a ich vzťah. Žiakov som upozornil na gesto Máriinej ruky: jednou rukou Matka Božia drží dieťa, druhou nás pozýva, aby sme aj my prichádzali k nej a nebáli sa s ňou vrúcne porozprávať, aby to potom ona mohla povedať Bohu aj svojmu Synovi.

Po tomto predstavení ikony nasledovala práca s grafickým editorom, v ktorom žiaci podľa predlohy vymaľovali ikonu Matky Božej Vladimírskkej. Ukážka predlohy ikony je na Obrázku 8.

Obrázok 8 Predloha ikony Matky Božej Vladimírskkej

Prameň: www.betsyporter.com

Na domácu úlohu som žiakom dal potom urobiť pomocou mobilného telefónu fotografiu obrazu alebo sochy Panny Márie s dieťaťom z kostola, ktorý navštevujú, prípadne len samotnej Panny Márie. Vytvorené snímky mi potom posielali e-mailom. Ukážka fotografie je na Obrázku 9.

Obrázok 9 Panna Mária z hlavného oltára v Sabinove

Prameň: archív autora

Téma: Modlitba svätých – sv. František z Assisi

Ciele vyučovacej hodiny:

Kognitívny: Určiť pravidlá modlitby podľa sv. Františka z Assisi.

Afektívny: Povzbudiť sa v modlitbe príkladom sv. Františka.

Psychomotorický: Vytvoriť elektronickú pohľadnicu s obrázkom z prírody a s myšlienkou oslavy Boha Stvoriteľa.

Kľúčové pojmy:

oslavná modlitba, sv. František z Assisi, pravidlá modlitby

Využitie informačno-komunikačných technológií:

aplikačná fáza

Použité nástroje informačno-komunikačných technológií:

grafický editor, mobilný telefón, e-mail, internet

Žiakom som na hodine predstavil život sv. Františka z Assisi, pričom som dôraz kládol na jeho modlitbu, vzťah k Bohu a k prírode. Príkladom oslavy Boha je Františkov hymnus na stvorenstvo, ktorý žiaci majú uvedený v pracovnom zošite. V ňom farebne vyznačujú za čo všetko z prírody František chváli Boha.

Na domácu prácu potom žiaci dostali úlohu všímať si prírodu a okolie, v ktorom žijú, napr. kvety, vtáky, rastliny, hory, hviezdy a podobne. To, čo ich najviac zaujalo, čo sa im najviac zapáčilo odfoťili mobilným telefónom. V grafickom editore potom k fotografii pripojili text, jednu vetu, na oslavu Stvoriteľa. Elektronickú pohľadnicu potom poslali mne, rodičom a svojim kamarátom elektronickou poštou. Ukážka elektronickej pohľadnice je na Obrázku 10.

Obrázok 10 Elektronická pohľadnica s myšlienkou

Prameň: archív autora

Téma: Čo je to symbol

Ciele vyučovacej hodiny:

Kognitívny: Vysvetliť pojem symbol.

Afektívny: Uvedomiť si úlohu a zmysel symbolu v našom živote.

Psychomotorický: Nakresliť vlastný symbolický obraz.

Kľúčové pojmy:

symbol, znak, skrytý význam

Využitie informačno-komunikačných technológií:

fixačná, aplikačná fáza

Použité nástroje informačno-komunikačných technológií:

grafický editor

Na vyučovacej hodine som žiakom vysvetlil pojem symbolu. Slovo symbol znamená spojiť dve časti, zjednotiť. Symbol spája viditeľné s neviditeľným. Naš život je plný symbolov, gest a symbolického správania (podanie ruky, pozdrav). Symbol má vždy dva prvky. Na jednej strane predstavuje niečo hmatateľné, viditeľné, a na druhej strane má aj hlbší, duchovný zmysel. (Dobrenková, 2008).

Kresťanské náboženstvo a liturgia sú tiež plné symbolov (napr. postoje, gestá, farba, výzdoba, sviatosti). Ponúkajú možnosť ľudskej skúsenosti s Bohom, otvárajú zmysly i srdce pre skutočnosti, ktoré je ťažko opísať slovami. Téma vyučovacej hodiny je preto prípravou na predstavenie a pochopenie symbolov v našom náboženstve.

Nakoľko žiaci už majú určité skúsenosti so symbolmi, napr. červená farba = stoj, líška = prefíkanosť, skala = pevnosť, túto skutočnosť som využil na fixáciu učiva. V závere vyučovacej hodiny žiaci v grafickom editore nakreslili zvieratko, ktoré ich symbolizuje, ktoré vystihuje ich vlastnosti, povahu, túžby.

Ak sa žiaci dobre poznajú, môžu kresliť zvieratko, ktoré vystihuje iného spolužiaka. Treba však pritom dať pozor, aby sa navzájom neposmievali a neponižovali. Taktiež treba upozorniť žiakov, aby nevenovali príliš veľa času nepodstatným detailom pri kreslení obrázka, aby úlohu dokázali splniť v časovom rozhraní vyučovacej hodiny. Ukážka symbolického zvieratka je na Obrázku 11.

Obrázok 11 Symbolické zvieratko

Prameň: archív autora

Téma: Prečo oslavujeme – liturgický rok

Ciele vyučovacej hodiny:

Kognitívny: Rozlíšiť jednotlivé obdobia liturgického roku a priradiť k nim správnu liturgickú farbu.

Afektívny: Pozorovať zmeny v liturgickom slávení počas roka.

Psychomotorický: Symbolicky nakresliť (vymaľovať) schému rozdelenia liturgického roka.

Kľúčové pojmy:

slávnosť, liturgický rok, liturgické farby, liturgické obdobia

Využitie informačno-komunikačných technológií:

fixačná, diagnostická, aplikačná fáza

Použité nástroje informačno-komunikačných technológií:

grafický editor, e-mail

V expozičnej fáze hodiny som na základe príbehu Ako prišiel k ľuďom svätý dar slávenia (Dobrenková, 2008) vysvetlil význam dôležitosti sviatkov v živote človeka. Na základe skúsenosti žiakov som špecifikoval spôsoby slávenia sviatkov v našej kultúre. Potom sme nadviazali na slávenie kresťanských sviatkov počas roka, ktoré veriacim pripomínajú hlavné tajomstvá viery a Ježišovho života.

Liturgický rok rozdeľujeme na: advent, vianočné obdobie, obdobie cez rok, pôstne a veľkonočné obdobie. Každé liturgické obdobie má svoje znaky, symboly a farbu. Žiaci v grafickom editore v predlohe symbolického obrázka, ktorý som si vopred pripravil,

určovali správne poradie liturgických období počas roka ako nasledujú za sebou a priradzovali príslušnému liturgickému obdobiu správnu farbu.

Uvedenú činnosť môžu žiaci vykonávať na vyučovacej hodine, prípadne v domácej príprave. Ako vyzerá správne vypracovaná úloha ukazuje Obrázok 12.

Obrázok 12 Ukážka vymal'ovaného obrázka liturgického roka
Prameň: (Dobrenková, 2008), archív autora

Téma: Chrám – miesto oslavy

Ciele vyučovacej hodiny:

Kognitívny: Pomenovať päť liturgických predmetov používaných počas liturgie.

Afektívny: Uvedomiť si význam predmetov používaných v liturgii.

Psychomotorický: Vytvoriť elektronickú pohľadnicu farského kostola.

Kľúčové pojmy:

liturgické predmety, chrám, jeruzalemský chrám

Využitie informačno-komunikačných technológií:

aplikačná fáza

Použité nástroje informačno-komunikačných technológií:

mobilný telefón, grafický editor, e-mail

Miestom hlavného slávenia kresťanských sviatkov je chrám. Po porovnaní jeruzalemského a kresťanského chrámu som vysvetlil žiakom, ktorá časť chrámu je najdôležitejšia a na čo sa používajú jednotlivé liturgické predmety.

Na domácu úlohu som potom zadal žiakom vytvorenie elektronickej pohľadnice farského (miestneho) kostola, jeho interiéru aj exteriéru, pomocou mobilného telefónu. Pomocou elektronickej pohľadnice, ktorú mohli zaslať aj e-mailom, žiaci predstavili svoj miestny kostol spolužiakom. Ukážka takejto elektronickej pohľadnice je na Obrázku 13.

Obrázok 13 Elektronická pohľadnica kostola v Sabinove

Prameň: archív autora

Téma: Kto horí pre mňa

Ciele vyučovacej hodiny:

Kognitívny: Vysvetliť význam slova obeta.

Afektívny: Vážiť si ľudí, ktorí sa za mňa obetujú.

Psychomotorický: Konkrétnym skutkom a slovom vyjadriť blízkym vd'ačnosť za obetu.

Kľúčové pojmy:

obeta, sviečka, horieť

Využitie informačno-komunikačných technológií:

expozičná, fixačná, aplikačná fáza

Použité nástroje informačno-komunikačných technológií:

mobilný telefón, grafický editor

V motivačnej fáze hodiny som žiakom prerozprával príbeh o svieci a zápalke. (Dobrenková, 2008). Pomocou príbehu som im potom vysvetlil, čo je to obeta. Využil som aj vhodné príklady zo života, aby som ukázal, že obeta je darovanie niečoho zo seba pre druhých. Viedol som žiakov k zamysleniu sa nad tým, kto je pre nich takou symbolickou sviecou, ktorá horí pre nich.

Žiaci po tomto zamyslení v grafickom editore do pripravenej predlohy sviecy písali mená ľudí, ktorí sa pre nich obetujú aj s opisom konkrétnej obety. Ukážka vypracovania aktivity je na Obrázku 14.

Náročnejším variantom vypracovania úlohy môže byť dopĺňanie fotografií ľudí do sviecy, ktorí pre žiakov prinášajú obetu. Samozrejme, táto forma si vyžaduje buď domáce spracovanie, alebo sa žiakom vopred zadá úloha pripraviť si na hodinu fotografie ľudí pomocou mobilného telefónu, ktorým chcem prejaviť vd'ačnosť. Výsledok

svojej práce žiaci môžu potom využiť ako darček (pohľadnicu, plagát, fotografiu) k narodeninám rodičov alebo ku Dňu matiek a otcov.

Obrázok 14 Ukážka vymal'ovanej sviece

Prameň: archív autora

Téma: Nebeský pelikán

Ciele vyučovacej hodiny:

Kognitívny: Vysvetliť symbolické prirovnanie Ježiša k pelikánovi.

Afektívny: Oceniť Ježišovu obeť.

Psychomotorický: Vytvoriť a vymal'ovať vitráž okná v grafickom editore.

Kľúčové pojmy:

obeta, nebeský pelikán, svätá omša, chlieb, víno, svieca, oltár

Využitie informačno-komunikačných technológií:

fixačná, aplikačná fáza

Použité nástroje informačno-komunikačných technológií:

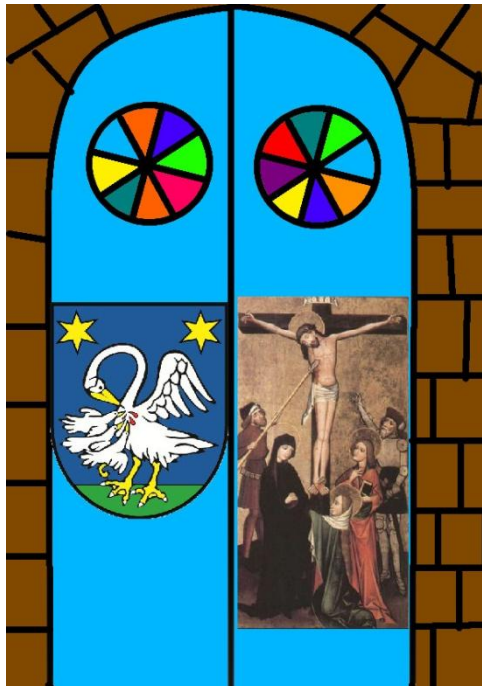
internet, grafický editor

Motiváciou žiakov na vyučovacej hodine bolo vyhľadávanie článkov opisujúcich činnosť záchranárov a hasičov na internete ako pomáhajú ľuďom. Po prečítaní správ žiakmi som nadviazal s nimi rozhovor o tom, aká je dôležitá práca ľudí, ktorí obetujú a riskujú svoje životy za iných. Dialóg so žiakmi som ukončil rozprávaním o tom, že Ježiš je niekto, kto sa obetoval za všetkých ľudí na celom svete.

Ježišova obeť na kríži sa sprítomňuje každý deň vo svätej omši. Mnohí umelci túto jeho obeť vyjadrovali symbolom pelikána, pretože pelikán podľa stredovekej tradície dokáže svoje mláďatá nakrmiť krvou z vlastnej hrude. Lenka Dobrenková (2008, s.128) k tejto tradícii ďalej poznamenáva: „Táto predstava o tom, že pelikán kŕmi svoje mláďatá vlastným mäsom za cenu vlastného utrpenia, sa stala symbolom obety Ježiša Krista, ktorý podobne ako pelikán svojou vlastnou krvou vyliatou na kríži zachraňuje ľud, ktorý zhrešil.“

Dnes vieme, že krvavá potrava, ktorou pelikán kŕmi svoje mláďatá, sú natrávené ulovené ryby, ktoré uchováva v kožovitom vaku, ale napriek tomu je toto pripodobnenie pelikána k obete Ježiša vidieť v erboch miest, na obrazoch a vitrážach v mnohých kostoloch.

Tieto informácie som využil na fixáciu a aplikáciu učiva. Žiaci si potom na internete vyhľadali erby miest s vyobrazením pelikána, prípadne vitráže a obrazy s jeho symbolom v kostoloch. Vyhľadali si aj obrázky Ježiša na kríži. V grafickom editore si následne nakreslili okno a do neho si vyhľadaný symbol pelikána a obrázok ukrižovaného Krista vložili a vitráž okna podľa vlastnej fantázie dotvorili. Ukážka vymalovaného okna je na Obrázku 15.

Obrázok 15 Okno s vitrážou

Prameň: archív autora

Téma: Rozprávka O dvanástich mesiačikoch

Ciele vyučovacej hodiny:

Kognitívny: Porovnať prostredníctvom rozprávky postoje v službe rodine.

Afektívny: Oceniť obetavosť a pokoru v službe rodine.

Psychomotorický: Nakresliť v grafickom editore jednoduchý komiks rozprávky.

Kľúčové pojmy:

rodina, rozprávka o dvanástich mesiačikoch

Využitie informačno-komunikačných technológií:

fixačná fáza

Použité nástroje informačno-komunikačných technológií:

grafický editor, mobilný telefón

Žiaci pracovali na hodine s rozprávkou O dvanástich mesiačikoch. Po úvodnom prerozprávaní rozprávky nasledovala jej dramatizácia žiakmi. Tá mala pomôcť žiakom porovnať postoje a správanie jednotlivých postáv. Na príklade Marušky sa žiaci

v budovaní vzťahov v rodinách inšpirujú pokorou, usilovnosťou a vytrvalosťou. Bol však problém so zvládnutím tejto dramatizácie, nakoľko žiakom ich dialógy niekedy prišli smiešne, keď sa pomýlili, vypadával im text, a tak by som radšej odporúčal začať na hodine už so samotnou prácou v grafickom editore, kde žiaci nakreslia jednoduchý komiks rozprávky. Vysvetlil som im pred samotnou prácou podstatu komiksu a zdôraznil som im, že stačí symbolické znázornenie deja. Ukážka komiksu rozprávky je na Obrázku 16.

Obrázok 16 Komiks rozprávky

Prameň: archív autora

Alternatívou k nakreslenému komiksu môže byť komiks vytvorený z fotografií postavičiek z Lega. Ukážka takéhoto komiksu je v Prílohe 1. Keďže ide o stavebnicu, s ktorou sa žiaci veľmi radi hrajú, ich chuť do práce sa touto aktivitou výrazne zväčšila a iniciatívne túto formu komiksu doma vytvorili.

Téma: Modlím sa za najbližších

Ciele vyučovacej hodiny:

Kognitívny: Pomenovať časti svätej omše.

Afektívny: Prejaviť záujem o modlitbu za blízkych.

Psychomotorický: Vytvoriť v grafickom editore duchovnú kyticu pre kňaza, rodičov alebo iných ľudí.

Kľúčové pojmy:

modlitba za blízkych, za rodičov, súrodencov, kňazov

Využitie informačno-komunikačných technológií:

expozičná, fixačná, diagnostická, aplikačná fáza

Použité nástroje informačno-komunikačných technológií:

grafický editor, mobilný telefón, internet

Žiaci pracovali na hodine so Svätým písmom na internete. Vyhľadali citát v Matúšovom evanjeliu: „Ak budú dvaja z vás na zemi jednomyselne prosiť o čokoľvek, dostanú to od môjho Otca, ktorý je na nebesiach. Lebo kde sú dvaja alebo traja zhromaždení v mojom mene, tam som ja medzi nimi.“ (Mt 18,19-20).

Následne som viedol so žiakmi dialóg na tému modlitby, za koho sa môžeme modliť a akým spôsobom. Zdôraznil som pri tom skutočnosť, že vrcholom modlitby za iných je svätá omša. Zároveň sme si so žiakmi zopakovali jej hlavné časti – bohoslužbu slova a bohoslužbu obety.

Za domácu úlohu dostali žiaci v grafickom editore vytvoriť duchovnú kyticu pre kňaza, rodičov alebo iných ľudí z blízkeho okolia. Vybrané osoby si vyfotili mobilným telefónom a potom si vybrali tri rôzne formy modlitby za nich. K jednotlivým modlitbám si vybrali aj vhodný grafický symbol (napr. kvietok, kruh). Za každú obetovanú modlitbu si príslušný symbol zakreslili k fotografii. Ukážka duchovnej kytice je na Obrázku 17.

Obrázok 17 Ukážka duchovnej kytice

Prameň: archív autora

ZÁVER

Táto osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe je primárne zameraná na implementáciu informačno-komunikačných technológií vo vyučovaní náboženskej výchovy v 5. ročníku základnej školy, ale jej výsledky sa dajú adekvátne využiť aj v iných predmetoch, nakoľko nástroje informačno-komunikačných technológií poskytujú učiteľovi bohatý priestor z didaktického hľadiska na motiváciu žiakov, ak ich zaradí na začiatok vyučovania, na osvojenie učiva v spojení s výkladom, na upevnenie učiva preberanej témy v závere vyučovania, na kontrolu osvojeného učiva, ale aj na uvoľnenie žiakov po väčšej pracovnej záťaž.

Aktivity s využitím informačno-komunikačných technológií v jednotlivých témach učebných osnov náboženskej výchovy v 5. ročníku základnej školy som pripravoval tak, aby nekladli príliš vysoké nároky na domácu prípravu učiteľa a aby sa dali bez problémov a jednoducho zvládnuť na jednej vyučovacej hodine trvajúcej 45 minút, prípadne následne potom v domácej príprave žiakov.

Pri príprave návrhov jednotlivých aktivít som sa snažil o to, aby spĺňali didaktické zásady komplexného rozvoja a aktivizácie žiakov, prepojenia teórie s praxou, primeranosti, individuálneho prístupu, emocionálnosti, názornosti a spätnej väzby.

Využívanie navrhnutých aktivít vo vyučovacom procese si samozrejme vyžaduje zo strany učiteľa dôkladnú prípravu, časové i materiálne zabezpečenie, tvorivosť a fantáziu, správnu motiváciu žiakov a koordináciu ich práce. Ale investovať do tejto oblasti svoje úsilie, kreativitu, čas i seba sa učiteľovi určite vyplatí, pretože vyučovanie naberie nový rozmer, vytvorí predpoklady na iniciáciu všetkých zložiek osobnosti žiakov, podporí ich tvorivosť, vzbudí záujem o predmet, prinesie nové poznanie, osvojenie vedomostí a ich prezentáciu.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ZDROJOV

1. BOBOT, V. et al., 2012. Využívanie informačno-komunikačných technológií vo vyučovaní. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum, 2012. ISBN: 978-80-8052-389-3
2. DOBRENKOVÁ, L. 2008. Poznávanie cez dialóg – metodická príručka katolíckeho náboženstva pre 5. ročník základných škôl. 1.vydanie. Spišská Nová Ves: KPKC, 2008.
3. FURMAN, J. 2013. Náboženstvo/náboženská výchova v školskom vzdelávacom programe. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum, 2013. ISBN: 978-80-8052-481-4
4. HURAJTOVÁ, J. et al., 2010. Kurikulum predmetu náboženstvo / náboženská výchova. 1. vydanie. Spišská Nová Ves: KPKC, 2010. ISBN: 978-80-970549-5-3
5. PETLÁK, E. 2000. Pedagogicko-didaktická práca učiteľa. Bratislava: IRIS, 2000. ISBN: 80-89018-05-X
6. Sväté písmo. Rím: SÚCM, 1995.
7. TUREK, I. 2008. Didaktika. 3. vydanie. Bratislava: Wolters Kluwer, Edícia ŠKOLA, 2008. ISBN: 978-80-8168-004-5
8. Zmluva medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou o katolíckej výchove a vzdelávaní č. 394/2004 Z.z.
9. ZORMANOVÁ, L. 2014. Obecná didaktika. Praha: Grada Publishing, 2014. ISBN: 978-80-247-4590-9

Internetové zdroje

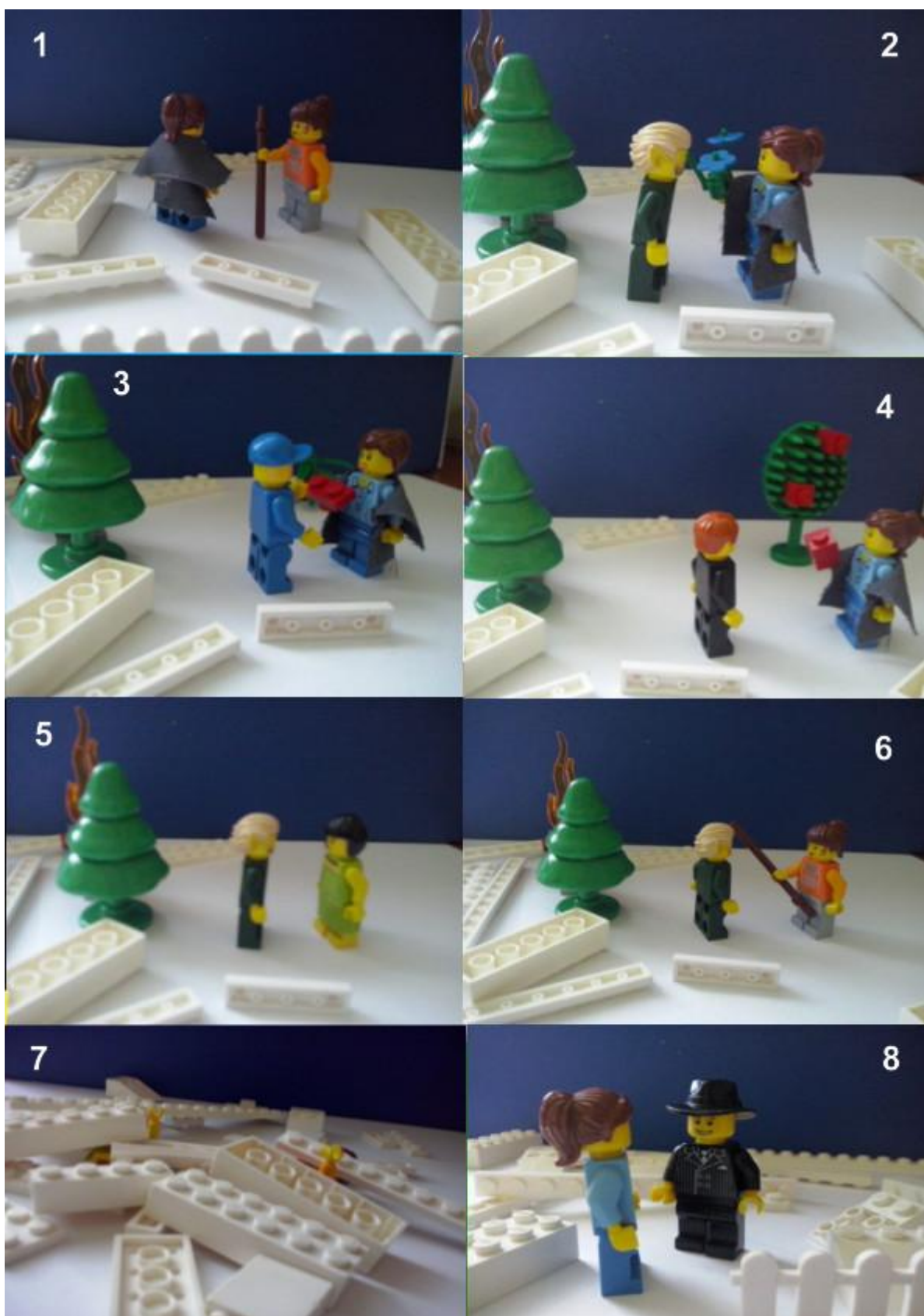
10. Halás, O. 2011. Informačno-komunikačné technológie vo vyučovacom procese. In: Medzinárodná vedecká elektronická konferencia pre doktorandov, vedeckých pracovníkov a mladých vysokoškolských učiteľov [online], 2011: Recenzovaný zborník príspevkov z medzinárodnej konferencie, Prešov: Fakulta humanitných a prírodných vied, Prešovská univerzita, 2011. [cit. 11. februára 2015]. s. 425 – 432. ISBN 978-80-555-0482-7. Dostupné na: <<https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Istvan1/subor/Halas.pdf+&cd=1&hl=sk&ct=clnk&gl=sk>>
11. Konceptia informatizácie a digitalizácie rezortu školstva s výhľadom do roku 2020 [online]. Bratislava: Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, 2014. [cit. 11. februára 2015]. Dostupné na: <<http://www.minedu.sk/12431-sk/koncepcia-informatizacie-a-digitalizacie-rezortu-skolstva-s-vyhľadom-do-roku-2020/>>
12. KRKOŠKOVÁ, A. 2010. Edukácia [online]. 2010. [cit. 11. februára 2015]. Dostupné na: <http://nephrosite.polascin.net/presenta/ada/edu.pdf>
13. Milénium - Národný program výchovy a vzdelávania v Slovenskej republike na najbližších 15 až 20 rokov [online]. Bratislava: Úrad vlády SR, 2001. [cit. 11. februára 2015]. Dostupné na: <<http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Mater-Dokum-49773?prefixFile=m>>

14. SÝKORA, P. 2000. Filozofia projektu Infovek [online]. Bratislava: Asociácia projektu Infovek, 2000. [cit. 11. februára 2015]. Dostupné na: <http://www.infovek.sk/archivwebu/konferencia/2000/prispevky/filozofia.html>>
15. Šofranková, Ina. 2012. Využívanie modernej didaktickej techniky vo vyučovaní viacnásobne postihnutých žiakov [online]. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum, 2012. [cit. 11. februára 2015]. Dostupné na: [http://mpc-edu.sk/shared/Web/OPSOSO%20III.%20kolo%20vyzvy%20na%20poziciu%20Odborny%20poradca%20vo%20vzdelavani/OPS Sofrankova%20 Ina%20-%20 Vyuzivanie%20 modernej%20 didaktickej%20 techniky%20vo%20 vyucovani%20viacnasobne%20 postihnuty%20ziakov.pdf](http://mpc-edu.sk/shared/Web/OPSOSO%20III.%20kolo%20vyzvy%20na%20poziciu%20Odborny%20poradca%20vo%20vzdelavani/OPS%20Sofrankova%20Ina%20-%20Vyuzivanie%20modernej%20didaktickej%20techniky%20vo%20vyucovani%20viacnasobne%20postihnuty%20ziakov.pdf)>

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha 1 Komiks rozprávky pomocou Lega

Príloha 1 Komiks rozprávky pomocou Lega

Prameň: archív autora